

Факултет

САОБРАЋАЈНИ

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ВЕЋЕ НАУЧНИХ ОБЛАСТИ ТЕХНИЧКИХ
НАУКА

(Број захтева)

(Назив већа научних области коме се захтев упућује)

(Датум)

ЗАХТЕВ**за давање сагласности на реферат о урађеној докторској дисертацији**

Молимо да, сходно чл. 46. ст. 5. тач. 4. Статута Универзитета у Београду ("Гласник Универзитета", број 131/06), дате сагласност на предлог теме докторске дисертације:

НАТАША (Зоран) БОЛКОВИЋ

(име, име једног од родитеља и презиме)

КАНДИДАТ **НАТАША (Зоран) БОЛКОВИЋ** пријавио је докторску дисертацију под називом
(име, име једног од родитеља и презиме)

**«МОДЕЛ УПРАВЉАЊА САОБРАЋАЈНОМ ПОЛИТИКОМ
У ФУНКЦИЈИ ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА И ЕВРОПСКИХ ИНТЕГРАЦИЈА»**

Универзитет је дана 09.03.2006. својим актом под бр. 16/11 дао сагласност на предлог теме докторске дисертације која је гласила:

**«МОДЕЛ УПРАВЉАЊА САОБРАЋАЈНОМ ПОЛИТИКОМ
У ФУНКЦИЈИ ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА И ЕВРОПСКИХ ИНТЕГРАЦИЈА»**

Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације кандидата **НАТАШЕ (Зоран) БОЛКОВИЋ**

(име, име једног од родитеља и презиме)

образована је на седници одржаној 09.06.2010. одлуком Факултета под бр. 459/3 у саставу:

	Име и презиме члана комисије	звање	научна област
1.	Др Снежана Пејчић-Тарле	ван. проф.	Економија и маркетинг у саобраћају и транспорту
2.	Др Небојша Бојовић	ред. проф.	Управљање, менаџмент, економика и маркетинг у железничком саобраћају
3.	Др Владан Божић	ред. проф.	Економија саобраћаја
4.			
5.			

Наставно–научно веће факултета прихватило је извештај Комисије за оцену и одбрану докторске дисертације на седници одржаној дана

15.09.2010. године**ДЕКАН ФАКУЛТЕТА****Проф. др Слободан ГВОЗДЕНОВИЋ****Прилог:**

1. Извештај Комисије са предлогом
2. Акт Наставно–научног већа факултета о усвајању извештаја
3. Примедбе дате у току стављања извештаја на увид јавности, уколико је таквих примедби било.

UNIVERZITET U BEOGRADU - SAOBRAĆAJNI FAKULTET

NASTAVNO-NAUČNOM VEĆU

Rešenjem predsednika Nastavno-naučnog veća Saobraćajnog fakulteta u Beogradu, Dekana fakulteta, dr Slobodana Gvozdenovića, redovnog profesora, broj 459/3 od 11.06.2010. godine, a na osnovu odluke Nastavno-naučnog veća donete na sednici od 09.06.2010. godine, imenovani smo za članove Komisije za ocenu i odbranu doktorske disertacije mr Nataše Bojković, dipl. ing. pod nazivom:

**"MODEL UPRAVLJANJA SAOBRAĆAJNOM POLITIKOM
U FUNKCIJI ODRŽIVOG RAZVOJA I EVROPSKIH INTEGRACIJA"**

Nakon pregleda disertacije, imamo čast da podnesemo sledeći:

I Z V E Š T A J

I UVOD

Mr Nataša Bojković, dipl. ing. prijavila je 28.12.2005. godine Nastavno-naučnom veću Saobraćajnog fakulteta doktorsku disertaciju pod nazivom **"Model upravljanja saobraćajnom politikom u funkciji održivog razvoja i evropskih integracija"**. Nastavno-naučno veće Saobraćajnog fakulteta je odlukom broj 1175/3 od 29.12.2005. godine formiralo Komisiju za ocenu podobnosti kandidata i teme, u sastavu dr Snežana Pejčić-Tarle, vanredni profesor, dr Nebojša Bojović, redovni profesor Saobraćajnog fakulteta i dr Vladan Božić, redovni profesor Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Beogradu. Nastavno-naučno veće Saobraćajnog fakulteta prihvatilo je pozitivan izveštaj Komisije, a Stručno veće za mašinske, saobraćajne i organizacione nauke dalo je saglasnost na predlog teme 09.03.2006. godine. Na sednici Nastavno-naučnog veća Saobraćajnog fakulteta, 12.04.2006. godine, odobren je rad na predloženoj temi i za mentora je imenovana dr Snežana Pejčić-Tarle, vanredni profesor Saobraćajnog fakulteta.

Četiri primerka neukorišćene disertacije uz molbu da se otpočne postupak za ocenu i odbranu doktorske disertacije, mr Nataša Bojković podnela je 01.06.2010.godine. Nastavno-naučno veće Saobraćajnog fakulteta je na sednici održanoj 09.06.2010. godine formiralo Komisiju za ocenu i odbranu doktorske disertacije u sastavu dr Snežana Pejčić-Tarle, vanredni profesor, dr Nebojša Bojović, redovni profesor Saobraćajnog fakulteta i dr Vladan Božić, redovni profesor Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Beogradu, koja podnosi ovaj izveštaj.

Doktorska disertacija **"Model upravljanja saobraćajnom politikom u funkciji održivog razvoja i evropskih integracija"** koja pripada naučnoj disciplini upravljanja u saobraćaju i transportu u okviru naučnog područja saobraćaja i transporta, tretira probleme realizacije saobraćajne politike održivog razvoja kroz definisanje postupaka i procedura evaluacije održivosti transportnih sistema i postupaka za ocenu i izbor strategija održive mobilnosti.

II BIOGRAFIJA KANDIDATA

Nataša Bojković rođena je 03.09.1971. godine u Beogradu, gde je završila osnovnu i srednju školu. Na Saobraćajni fakultet u Beogradu, Odsek za drumski i gradski saobraćaj i transport upisala se 1990. godine i diplomirala 1995. godine sa prosečnom ocenom 8.97. Poslediplomske studije na Saobraćajnom fakultetu upisala je školske 1996/97 godine i završila ih sa prosečnom ocenom 10. Magistarsku tezu pod nazivom "Sistem pasivne zaštite vozača i putnika u putničkom automobilu" odbranila je 2001. godine.

Posle diplomiranja počela je da radi na Saobraćajnom fakultetu u Beogradu u statusu korisnika sredstava Zavoda za tržište rada iz programa "Obdareni za naučno-istraživački rad". Za asistenta pripravnika za predmete "Organizacija i tehnologija drumskog transporta" i "Osnovi drumskog transporta" izabrana je 1997. godine. U periodu od 1999. do 2001. godine bila je u statusu mirovanja koji joj je odobren kao vrhunskom sportisti zbog obaveza u nacionalnom timu, a na zahtev Ministarstva sporta. Po isteku statusa mirovanja, započela je rad na Združenoj katedri za organizaciju, menadžment i ekonomiju saobraćaja i transporta, društvene nauke i strane jezike, i to najpre u nastavi na predmetima "Uvod u saobraćaj i transport" i "Ekonomika saobraćaja", a zatim i na predmetima "Politika i ekonomija održivog razvoja saobraćaja" i "Transportna ekonomika i politika". Od 2004. godine je u zvanju višeg stručnog saradnika na Združenoj katedri.

Problemima održivog razvoja saobraćaja, bavi se od 2002. godine. Kao autor ili koautor objavila je 22 naučna i stručna rada od kojih dva u međunarodnim časopisima, osam u domaćim časopisima, tri na međunarodnim konferencijama i devet na domaćim konferencijama. Od objavljenih radova, ukupno osam je neposredno proisteklo kao rezultat rada na doktorskoj disertaciji (jedan rad u međunarodnom časopisu, 5 u domaćim časopisima, jedan na međunarodnoj i jedan na domaćoj konferenciji).

SPISAK REFERENCI

Radovi objavljeni u međunarodnim časopisima

1. Bojković, N., Anić, I., Pejčić-Tarle, S., 2010. "One Solution for Cross-country Transport Sustainability Evaluation Using a Modified ELECTRE Method". Ecological Economics, vol.69, No 5. ISSN 0921-8009. SCI lista, Impact Factor u 2009. godini – 2.422; u kategoriji, Economics, Environmental Sciences i Environmental Studies spada u vrhunski međunarodni časopis.
2. Bojković, N., Pejčić-Tarle, S., 2004. "Multimedia GIS and Location Based Services", WSEAS Transactions on Communications, Issue 2, Vol. 3, pp 797-802, April 2004. ISSN 1109-2742

Radovi referisani na međunarodnim skupovima i štampani u celini

1. Šenborn G., Sajić M., Bojković N., Lazić B., Guberinić S., 2002. "Optimal traffic control by combinatorial optimization", 6th Balkan Conference on Operational Research, Thessaloniki, Greece, p.146, May 2002.
2. Pejčić Tarle, S., Bojković N., Davidović M., 2004. "Kvalitet usluga javnog gradskog prevoza u okviru koncepta održivog razvoja", 5th International Congress/31st National Conference of YUSQ, June 22-24, 2004, Belgrade; UDK 658.5 YU ISSN 1820-1954.
3. Pejčić-Tarle, S., Čičević, S., Davidović, M., Petrović, D. and Bojković, N., 2007. "Introducing e-learning concept at the FTTE – small steps for big achievements", *In Proc. eLearning - Toward Effective Education and Training in the Information Society*, Bijela, Crna Gora, str. 74-79.

Radovi objavljeni u domaćim časopisima

1. Bojković, N., Pejčić-Tarle, S., 2009. "Koncept održivog saobraćaja - indikatori za operacionalizaciju", Tehnika – Saobraćaj, vol. 56, br. 4, str. 17-22, ISSN 0558-620
2. Pejčić Tarle, S., Bojković, N., Petrović, M., 2009. "Globalizacija, evropske integracije i operacionalizacija koncepta održivog saobraćaja", specijalno izdanje časopisa Ecologica, vol. 16, br. 54, str. 273-279, ISSN 0354-3285
3. Pejčić-Tarle, S., Bojković, N., Davidović M., 2004. "Transport, saobraćaj i komunikacije za održivost gradova: *mogućnosti i prepreke*", Zbornik radova Ekološki problemi gradova, Beograd.

4. Pejčić-Tarle, S., Davidović, M., Bojković, N., 2004. "Menadžment kvaliteta transportno-logističkih usluga: koncept i elementi strategije", Tehnika broj 4, Separat Menadžment, str. 1-9, YU ISSN 0040-2176
5. Petrović Lj., Bojković, N., 2004. "Saobraćaj u funkciji razvoja turizma Srbije i grada Beograda", Tehnika broj 3, str. 405-411, YU ISSN 0040-2176
6. Pejčić-Tarle S., Bojković, N., Davidović M., 2004. "Savremena evropska saobraćajna politika-održiva mobilnost", Ecologica, vol. 11, br. 4, str. 29-35, ISSN 0354-3285.
7. Marković, M., Bojković N., 1998. "Eksploatacioni kapacitet teretnog automobila", Tehnika, god. LIII, broj 1, str. 5-10, YU ISSN 0040-2176
8. Marković M., Bojković, N., 1996. "Prosečan jedinični kapacitet heterogenog autobuskog voznog parka", Saobraćaj u gradovima broj 6, str. 23-32, YU ISSN 0350-0225

Radovi po pozivu referisani na domaćim konferencijama i štampani u celini:

1. Pejčić-Tarle, S., Petrović, M. i Bojković, N., 2009. "Upravljanje rizikom prema modelu ISO 31000 u pružanju poštanskih usluga", u *Zborniku radova konferencije PosTel*, Beograd, str. 75-84, ISBN : 978-86-7395-259-8
2. Pejčić-Tarle, S., Bojković, N., Petrović, M., 2008. "EMS u funkciji održivog razvoja javnih poštanskih operatora", u *Zborniku radova konferencije PosTel*, Beograd, str.65-74 ISBN: 978-86-7395-252-9
3. Pejčić-Tarle, S., Davidović, M. i Bojković, N., 2005. "Savremeni pristup istraživanju tržišta komunikacionih usluga", u *Zborniku radova konferencije PosTel*, Beograd, str. 91-100, ISBN: 86-7395-200-X
4. Pejčić-Tarle S., Davidović, M., Bojković, N., 2004. "Savremeni evropski koncept poslovanja u komunikacijama", Zbornik radova PosTel, str. 91-100, Beograd, 2004, ISBN 86-7395-1771

Radovi referisani na domaćim konferencijama i štampani u celini

1. Bojković, N: "Simulacija rada servisa za tehničko opsluživanje putničkih automobila", Zbornik radova Sinfon 96, str. 36, Zlatibor, novembar 1996.
2. Sajić M., Šenborn, G., Bojković, N., Guberinić S. 1997. "Optimalno upravljanje saobraćajem primenom kombinatorne optimizacije", Zbornik radova 24. Simpozijuma o operacionim istraživanjima, SYMOPIS '97, str. 727-730, Bečići, oktobar 1997

3. Bojković, N., Milovanović, D. "Primena neparametarske regresione analize u prognozi veličine saobraćajnih tokova", Zbornik radova SYMOPIS '98, str. 779-782, Herceg Novi, septembar, 1998.
4. Pejčić-Tarle, S., Bojković, N., Davidović M., "Strateško planiranje saobraćajne infrastrukture u svetlu evropskih integracija", Zbornik radova "Planiranje i realizacija infrastrukture", str. 113-120, Beograd, 2004.
5. Pejčić-Tarle S., Bojković N., Davidović, M. "Analiza carinske legislative u sektoru ekspres poštanskih usluga u zemljama kandidatima za članstvo u EU", Zbornik radova POSTFEST, str. 59-66, Zlatibor 2004.

Magistarska teza

Bojković, N., "Sistem pasivne zaštite vozača i putnika u putničkom automobilu", Beograd, Saobraćajni fakultet, 2001.

Naučno-istraživački projekti

1. "Introduction of e-Learning concept at the Faculty of Transport and Traffic Engineering", World University Service – WUS, Austrija, 2006 -2007.
2. "Reinženjering poslovnih procesa i upravljanje rizikom u pružanju poštanskih usluga", Ministarstvo za nauku i tehnološki razvoj, 2008-2010
3. "Menadžment procesa u pružanju poštanskih i komunikacionih usluga", Ministarstvo za nauku i životnu sredinu, 2005 – 2007.
4. "Upravljanje strukturnim i tehnološkim prilagođavanjem Pošte Srbije razvijenim poštama Evrope i sveta", Institut Saobraćajnog fakulteta, Beograd, 2002-2004

III STRUKTURA I SADRŽAJ DISERTACIJE

Doktorska disertacija mr Nataše Bojković, dipl. ing. napisana je na 193 strane i organizovana na sledeći način:

Na samom početku dati su rezimei na srpskom i engleskom jeziku, popis simbola, oznaka i skraćenica i sadržaj rada. Disertacija sadrži sedam poglavlja.

Prvo poglavlje je uvodno i sadrži utvrđivanje pojma i razvoj ideje održivog razvoja a zatim predmet i ciljeve istraživanja, strukturu disertacije i najvažnije rezultate.

U drugom poglavlju je razmatran trodimenzionalni okvir održivog razvoja - međuzavisnost i mogućnosti supstitucije ekološkog, ekonomskog i sociološkog kapitala i pojmovi "jake", "slabe" i "veoma jake" održivosti. Opisane su i analizirane mogućnosti

merjenja i ocene održivosti kroz sistematizovan prikaz prepoznatljivih metrika koje obuhvataju različite aspekte održivog razvoja.

U trećem poglavlju se definiše uloga i značaj saobraćaja u konceptu održivog razvoja; identifikuju se razlozi i motivi primene principa održivog razvoja u saobraćajnom sektoru, kao i različite evropske i svetske inicijative za konkretniju formulaciju pojma “održiv saobraćaj”. Izdvojeni su i klasifikovani aktuelni problemi saobraćaja u kontekstu održivog razvoja. U cilju jasnijeg sagledavanja neželjenih efekata izvršena je uporedna analiza transportnog i ostalih relevantnih sektora. Zatim su razmotreni faktori koji utiču na obim i karakteristike transportnih zahteva i, prema razvojnim scenarijima evropskih studija, prikazani podaci o očekivanim kretanjima i posledicama transportnih aktivnosti. U završnom delu poglavlja su problemi funkcionisanja saobraćaja stavljeni u ekonomski kontekst kroz analizu vrsta i veličina eksternih troškova transporta. Izvršena je uporedna analiza eksternih troškova po vrstama i vidovima prevoza i sistematizovani su najznačajniji evropski projekti i inicijative za evaluaciju eksternih efekata transporta. Utvrđene su razlike u vrstama i veličini eksternih troškova zemalja Centralne i Istočne Evrope i ostalih zemalja članica EU i sumirane su mogućnosti i prepreke internalizacije eksternih troškova transporta.

Četvrto poglavlje sadrži analizu uticaja evropskih ekonomskih integracija, procesa globalizacije i opšte strategije održivog razvoja na razvoj i određenje evropske transportne politike. Detaljno su analizirana najznačajnija strateška programska dokumenta: kontekst nastanka, polazne osnove, osnovna usmerenja i ciljne odrednice.

Tema *petog poglavlja* je realizacija strategija i programa koje imaju za cilj podsticanje efikasnog odvijanja saobraćaja i održive mobilnosti a čije je terminološko određenje “mobility management”. Najpre je objašnjen značaj i kompatibilnost “mobility management” strategija sa konceptom održivog razvoja a zatim i metodološki okvir za formalizaciju procedura procesa odlučivanja u okviru realizacije ovih strategija. Izdvojene su najznačajnije inicijative koje promovišu koncept “mobility management” i izvršena je analiza njihovih komparativnih prednosti i nedostataka. U drugom delu ovog poglavlja utvrđeni su preduslovi i prepreke za realizaciju strategija održive mobilnosti, pri čemu je posebno izdvojen i analiziran značaj javne saglasnosti.

Šesto poglavlje bavi se upravljanjem transportnom politikom kroz operacionalizaciju koncepta održive mobilnosti u dva aktuelna pravca. Prvi pravac je evaluacija funkcionalnosti transportnih sistema u odnosu na ciljeve i principe održivog razvoja. Drugi pravac je merenje i ocena učinaka i efekata i izbor strategija održive mobilnosti. U prvom delu koji se odnosi na merenje i ocenu održivosti transportnih sistema, izvršena je sistematizacija okvira za strukturiranje i analizu indikatora kao informativnih i mernih jedinica održivosti. Zatim su analizirane metodološke osnove i problemi u evaluaciji održivosti transporta. Razvijena su dva različita modela za evaluaciju održivosti transporta, a u cilju ilustracije postupka, oba su primenjena za uporednu analizu zemalja Centralne i Istočne Evrope. U drugom delu poglavlja razmatraju se mogućnosti ocene učinaka i efekata “mobility management” mera u kontekstu neposredne podrške procesu odlučivanja u realizaciji politike održive mobilnosti. Centralna tema su tehnike i

modeli generisanja opcija. Predložena je jedna ekstenzija postojeće procedure generisanja opcija koja predviđa uvođenje dodatnih kriterijuma i razmatranje njihove funkcionalne zavisnosti.

U završnom, *sedmom poglavlju* sumirani su najvažniji rezultati disertacije i predloženi pravci daljeg istraživanja.

Posle zaključnih razmatranja data su tri priloga. Prvi prilog sadrži sistematizovan pregled i ocenu dostignuća ciljeva i zadataka zajedničke evropske transportne politike u periodu od 2000. do 2008. godine. Drugi i treći prilog sadrže matrice poređenja kriterijuma i alternativa koje su primenjene u analitičkim postupcima višekriterijumskog odlučivanja. Na samom kraju rada dat je popis slika i tabela, rečnik odabranih pojmova i spisak referentne literature koji sadrži 191 bibliografsku jedinicu.

IV OCENA DISERTACIJE I KANDIDATOVE SPOSOBNOSTI ZA SAMOSTALAN NAUČNI RAD

Polazeći od potrebe da se funkcionisanje transportnih sistema uskladi sa ciljevima i principima održivog razvoja, u ovoj disertaciji su predloženi analitički modeli podrške procesu upravljanja saobraćajnom politikom. Istraživanjem su obuhvaćeni problemi ocene održivosti transporta i ocene efekata instrumenata u postupku generisanja opcija. Način strukturiranja disertacije i izvršena sistematizacija znanja iz oblasti saobraćajne politike u funkciji održivog razvoja, ukazuju na značaj ovih pitanja, pa samim tim i na motivaciju kandidata da se opredeli za ove domene istraživanja.

U okviru problema ocene održivosti transporta razvijena su dva, principijalno različita analitička modela za integrisanje višedimenzionalnih uslova održivosti, zasnovana na indikatorima održivosti. Razlike između predloženih modela opredeljene su konceptualnim diferencijacijama koje su u radu formulisane kao holistički i intra-sektorski pristup. Zajednička karakteristika predloženih modela je da vrednosti indikatora nije potrebno svoditi na zajedničke merne jedinice, što je pogodno, budući da oni opisuju raznorodne aspekte održivog razvoja. Potencijali oba modela demonstrirani su za evaluaciju i uporednu analizu transportnih sistema zemalja Centralne i Istočne Evrope (CEE).

U središtu prvog analitičkog modela evaluacije zasnovanog na intra-sektorskom konceptu je nekompenzativni pristup, što je kompatibilno sa zahtevima izbalansiranog razvoja, kao osnovnom premisom održivosti. Za komparativne analize zemalja u odnosu na kriterijume održivosti, standardno se primenjuju kompozitni indeksi koji dozvoljavaju kompletno rangiranje zemalja. Principijalna razlika predložene ELECTRE metode, osim u nekompenzativnom karakteru je i u razmatranju diverziteta nacionalnih transportnih sistema. Stoga je, umesto rangiranja, predloženo izdvajanje skupa zemalja koje se u odnosu na održiv transport mogu smatrati bolje, i u domenu formulisanja transportne politike mogu poslužiti kao «benchmark» za sve ostale.

U cilju boljeg usaglašavanja, a za potrebe evaluacije transportnih sistema, predložena je adaptacija metode ELECTRE kojom se ukida relacija nerazličitosti i smanjuje subjektivnost donosioca odluke. Kao rezultat, uspostavljene su relacije između zemalja, na bazi kojih je izdvojen skup zemalja (jezgro relacije) sa povoljnijim funkcionisanjem transportnih sistema prema postavljenim kriterijumima/indikatorima. Ispitivanje predloženog analitičkog postupka upotpunjeno je analizom osetljivosti rezultata.

Polazna osnova za komparativnu analizu CEE zemalja prema holističkom pristupu je definisan skup tema/kriterijuma koji su u radu transformisani u odgovarajuće indikatore. Indikatori su zatim hijerarhijski organizovani na tri nivoa, prema preporuci evropske strategije održivog razvoja. Korišćenjem AHP pristupa, izvršeno je rangiranje zemalja prema izabranim podkriterijumima, pri čemu je razmatran kako trenutni status indikatora (statički pristup) tako i njihova promena u protekloj deceniji (dinamički pristup). Na taj način se, uzimajući u obzir da indikatori u određenom vremenskom preseku mogu imati povoljne vrednosti ali nepovoljan trend u dužem vremenskom periodu ili obrnuto, nudi kompletnije sagledavanje i objektivnija ocena funkcionisanja transportnih sistema. Dobijeni rezultati ukazali su, između ostalog, i da ne postoji značajna korelacija između izabranih podkriterijuma, što potvrđuje opravdanost predloženog pristupa odvojene analize.

Drugi pravac operacionalizacije održive mobilnosti i domen istraživanja ove disertacije odnosi se na realizaciju koncepta „mobility management“ (skraćeno MM), koji je po svojoj suštini orijentisan ka rešavanju saobraćajnih problema u gradovima, gde efekti funkcionisanja saobraćaja intenzivnije utiču na kvalitet života stanovništva. U disertaciji je naglašena potreba formalizacija procedura sprovođenja „mobility management“ strategija a u tom kontekstu je istaknut značaj širenja znanja o raspoloživim, potencijalno efikasnim merama, kako bi se donosiocima odluke olakšao izbor optimalnih i najbolje prilagođenih lokalnim uslovima. Analizirane su najvažnije inicijative koje promovišu koncept „mobility management“, i izabrana je tzv. „inbox“ tehnika za generisanje opcija čime je stvorena polazna osnova za kreiranje metodološkog postupka evaluacije i izbora instrumenata transportne politike.

Predložen je novi model za generisanje opcija koji predstavlja specifičnu ekstenziju KonSULT postupka. Značaj ovog modela ogleda se u uvođenju dodatnih kriterijuma koji u postojećoj proceduri nisu uzeti u obzir a obuhvataju aspekte troškova i javne saglasnosti. Veličina troškova uvođenja i funkcionisanja određenog saobraćajnog rešenja je posebno aktuelna u evropskim zemljama u tranziciji i sa slabijom ekonomijom gde je intenzivniji problem finansijskih ograničenja koja se javljaju usled nedovoljnih budžetskih sredstava, kao i finansijskih ograničenja za korisnike; sa druge strane, javna saglasnost je pitanje koje sve više dobija na značaju, jer je podsticaj društveno-političkog konsenzusa za sprovođenje „mobility management“ strategija.

Na osnovu predloženih kriterijuma, razvijen je modifikovani model za generisanje opcija (nazvan MOGEM), primenom tzv. ANP (Analitički mrežni proces) pristupa za višekriterijumsko odlučivanje, koji uzima u obzir utvrđenu zavisnost između kriterijuma na istim hijerarhijskim nivoima. Za ilustraciju predloženog postupka, model je primenjen za

pozicioniranje izabranih instrumenata transportne politike, i prikazani su rezultati u odnosu na različite nivoe javne saglasnosti. Treba naglasiti da se svi predloženi postupci (analitički modeli za ocenu održivosti transporta kao i model za generisanje opcija), u zavisnosti od konteksta odlučivanja mogu primeniti i u drugačije definisanim uslovima: prema drugim/novim kriterijumima ili prioritetima.

Iz svega navedenog proističe da osnovni rezultati relevantni za ocenu kvaliteta disertacije obuhvataju:

- prepoznavanje i definisanje konceptualno različitih pristupa evaluacije održivosti saobraćaja i shodno tome predlog principa izbora indikatora održivog saobraćaja;
- predlog novog skupa indikatora održivog saobraćaja i načina njihovog hijerarhijskog strukturiranja;
- razvoj i primena analitičkih modela za evaluaciju održivosti nacionalnih transportnih sistema koji integrišu višedimenzionalne uslove koncepta održivosti;
- uvođenje modifikovane ELECTRE metode kojom se ukida relacija nerazličitosti između alternativa/zemalja i smanjuje subjektivnost donosioca odluke;
- razvoj metodologije dinamičke i statičke evaluacije učinaka transportnih sistema;
- uključanje Republike Srbije (kao zemlje manje istraženog regiona jugoistočne Evrope) u komparativnu analizu transportnih pokazatelja zemalja CEE regiona, prikupljanjem svih raspoloživih podataka;
- razmatranje i utvrđivanje značaja uvođenja novih kriterijuma (troškova i javne saglasnosti) u postupku izbora instrumenata transportne politike i predlog novog modela za generisanje opcija koji uzima u obzir funkcionalnu zavisnost kriterijuma na istim hijerarhijskim nivoima (skr. MOGEM);
- predlog pravaca budućeg istraživanja, pre svega proširivanja skupa indikatora u cilju postizanja pouzdanih rezultata.

Pored toga, postojeća znanja iz ove veoma široke oblasti su dobro strukturirana, sistematizovana i na mnogim mestima kritički razmatrana.

Ovom disertacijom kao i objavljenim radovima, Nataša Bojković je pokazala sposobnost da uoči, precizno definiše problem, osmisli istraživanja i prikaže naučne rezultate, što je kvalifikuje za samostalan naučni rad.

V ZAKLJUČAK I PREDLOG

Komisija smatra da doktorska disertacija mr Nataše Bojković predstavlja značajan naučni rad u izuzetno aktuelnoj oblasti primene globalnog razvojnog koncepta i njegovih principa u sferi transportnih aktivnosti.

Na osnovu izloženih rezultata, zaključujemo da ova doktorska disertacija po naučnim doprinosima i mogućnostima primene ima sve potrebne elemente i zadovoljava sve uslove predviđene Zakonom o Univerzitetu i Statutom Saobraćajnog fakulteta za sticanje naučnog stepena doktora tehničkih nauka.

Komisija predlaže Nastavno-naučnom veću Saobraćajnog fakulteta da prihvati pozitivnu ocenu doktorske disertacije mr Nataše Bojković, dipl. ing. pod nazivom "Model upravljanja saobraćajnom politikom u funkciji održivog razvoja i evropskih integracija", odobri i zakaže javnu odbranu.

ČLANOVI KOMISIJE

Dr Snežana Pejčić-Tarle, vanredni profesor
Saobraćajnog fakulteta Univerziteta u Beogradu

Dr Nebojša Bojović, redovni profesor
Saobraćajnog fakulteta Univerziteta u Beogradu

Dr Vladan Božić, redovni profesor
Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Beogradu

Beograd, 12. jula 2010.godine